

Науковий дослідний інститут
приватного підприємства
імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України

Кіровоградський інститут державного
та муніципального управління
Класичного приватного університету

Наукові пошуки у ХІІ тисячолітті: соціальний, правовий, економічний та гуманітарний виміри

Збірник тез
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Кіровоград, 22-23 квітня 2016 року)

ББК 67.9 (4УКР) 300
НЗ4

Наукові пошуки у III тисячолітті: соціальний, правовий, економічний та гуманітарний виміри: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (22–23 квітня 2016 р.). Кіровоград: «КОД», 2016. – 308 с. ISBN 978-617-653-013-8

Видання містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Розглянуто актуальні проблеми стану наукових досліджень у галузі соціальних, правових та гуманітарно-економічних проблем у III тисячолітті в Україні та світі із залученням до обговорення провідних науковців, практиків, а також молодих вчених з усіх регіонів України та зарубіжних держав.

Матеріали конференції розраховані на наукових і науково-педагогічних працівників ВНЗ та наукових установ, докторантів та аспірантів, студентів, а також широкий читачий загал.

Матеріали конференції надруковано в авторській редакції.
ББК 67.9 (4УКР) 300

Редакційна колегія:

доктор юридичних наук, професор М. К. Галянтич, кандидат юридичних наук, доцент І. І. Литвин, кандидат юридичних наук, доцент Г. Ю. Шаркова.

Рекомендовано до друку Вченою радою ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету» (протокол № 8 від 25 березня 2016 року)

ISBN 978-617-653-013-8

© Автори. 2016
© НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2016
© ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету», 2016
© Видавництво «Код». 2016

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ № 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ НОРМ МАТЕРІАЛЬНОГО ПРАВА В УМОВАХ СВРОІНТЕГРАЦІЇ

<i>Вакулєнко В. Ю.</i> Емфітевзис як альтернатива оренді землі	13
<i>Головко Л. О.</i> Реєстрація права власності на нерухоме майно: досвід Словаччини та Чехії	15
<i>Дякуненко М. С.</i> Проблеми правового забезпечення безоплатної приватизації землі	17
<i>Кузнєцов Ю. М.</i> Вдосконалення правового регулювання відносин в системі інтелектуальної власності в Україні	19
<i>Первомайський О. О.</i> Зміни в регулюванні відносин власності за участю об'єднаних територіальних громад	21
<i>Тернуцак М. М.</i> Кримінально-правова та адміністративно-деліктна охорона права власності в Україні	24
<i>Ушакова-Кирпач І. М.</i> Підстави функціонування народних підприємств в Україні	27
СЕКЦІЯ № 2. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПІД ЧАС ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	
<i>Гончарук В. В.</i> Правова природа відповідальності у трудовому праві	29
<i>Кицик Я. Р.</i> Щодо затвердження типових договорів в енергетиці	31
<i>Кочин В. В.</i> Цивільно-правовий погляд на форму відносин	33
<i>Мехеда В. Д.</i> Становлення та розвиток функцій договору	35
<i>Михалкова К. С.</i> Проблемні аспекти законодавчого регулювання договірних відносин у сфері авторського права	38

<i>Сенюта С. Я.</i> Нетипові види договорів, що можуть укладатися в телекомунікаційній галузі ...	40
<i>Сіненко Т. О.</i> Правові аспекти укладення договорів оренди землі	42
<i>Чернега В. М.</i> Тлумачення оціночного поняття «надзвичайно невідгідне матеріальне становище» (ч. 4 ст. 93 Сімейного кодексу України).....	45
<i>Черненко О. А.</i> Іпотечні правовідносини: судова практика	47
<i>Шаркова Г. Ю.</i> Застосування основних засад цивільного законодавства при договірному регулюванні відносин	50
<i>Шишка Р. Б.</i> Договір кейтерингу	53
СЕКЦІЯ № 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГУМАНІТАРНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ Й ГРОМАДЯНИНА В ПЕРІОД РЕФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА	
<i>Акімова Н. В.</i> Маніпулювання соціальними проблемами та суспільними настроями на сайтах новин	56
<i>Белоцерковец В. В.</i> Политическая экономия и современность: проблемы демаркации и развития науки	58
<i>Бузенко І. Л.</i> Проблема формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх педагогів	61
<i>Бут-Гусаім С. Ф.</i> Отражение древней славянской культуры в именослове исторической прозы Зинаиды Дудюк и Ольги Ипатовой	63
<i>Вакулик І. І.</i> Структурна організація новітніх термінів у контексті розвитку сучасної науки ...	65
<i>Волосюк Т. В., Осадча М. В., Авраменко О. В.</i> Особливості фахової підготовки майстрів виробничого навчання технічного профілю	68

<i>Воропаєв В. Г.</i> Щодо актуальності теорії демографічної деградаційної спіралі в Україні	70
<i>Гайдученко Н. Л.</i> Заміна особого імені в ономастиці	73
<i>Галінтич М. К.</i> Проблеми договірного регулювання підготовки фахівців-юристів у вищому навчальному закладі	75
<i>Гарбузюк К. Г.</i> Відбір кандидатів на службу в національну поліцію України з використанням інтернету	78
<i>Гребеник Т. В.</i> Сутність стратегічного управління навчальним закладом	80
<i>Гуцалюк О. М.</i> Розгляд деяких аспектів сьогодення і перспектив розвитку вищої освіти в Україні	82
<i>Гуць А. О.</i> Роль коментарів-характеристик в інтернет комунікації на сайтах соціальних мереж	84
<i>Демичева А. В.</i> Міста другого порядку в сучасних міжнародних відносинах	86
<i>Драган І. В.</i> Узгодження інтересів в рамках формування механізму державного регулювання збалансованості природно-ресурсного потенціалу	88
<i>Задорожня І. А.</i> Правові аспекти фіскальної політики влади щодо лівобережних козаків в II половині XIX ст.	90
<i>Зелінський С. Е.</i> Практичні механізми оцінювання діяльності керівників місцевих державних адміністрацій	92
<i>Іващенко М. М.</i> Формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців засобами дистанційної освіти як педагогічна проблема	94
<i>Ігнат'єв В. А.</i> Взаємозв'язок філософських і суспільних революцій	97

перейменовували, наприклад, з *Петрика на Василька*, і з того часу як домашні, так і сусіди називали дитину вже тільки цим новим для неї ім'ям. Досить часто таких дітей називали *Проданами*, і сучасні офіційні документи підтверджують таку заміну (с. 76–77).

Повна зміна імені й досі зберігається в церковній сфері. При постригу майбутній монах дає обітницю бідності, добродітності та слухняності духовному наставникові. Відходу від світського життя з давнини відповідає образ смерті: людина, що жила за звичаями світського життя, помирає. А той, хто народився для іншого життя, отримує нове ім'я. Відповідно до Святого Письма ім'я є не лише розпізнавальним знаком людини, але й виражає сутність та значення найменованого. Ім'я надається тим, хто здійснює постриг. Майбутній монах під час постригу вперше чує власне нове ім'я. З цього моменту він усвідомлює себе іншою людиною. Ім'я знову змінюють при постригу у велику схиму. Новий постриг накладає на монаха найбільш суворі правила. Це означає ще одне народження, що супроводжується зміною імені.

Цивільним кодексом України (ст. 201) ім'я визнається особистим немайновим благом, що забезпечує соціальне буття особи й охороняється цивільним законодавством. Воно належить фізичній особі від народження та тісно пов'язане з нею. Ідеться про те, що людина не може відмовитися від імені, проте згідно з чинним законодавством України має право змінити його. Зокрема, у ст. 295 Цивільного кодексу України зазначено, що повна заміна одного імені іншим можлива в кількох випадках [3]. Так, особа має право змінити ім'я на власний розсуд, якщо вона досягла шістнадцяти років. Зробити це раніше можна лише за умови досягнення чотирнадцяти років та лише за згодою батьків або одного з них у разі, якщо другий з батьків помер, визнаний безвісно відсутнім, оголошений померлим, визнаний обмежено дієздатним, недієздатним, позбавлений батьківських прав щодо цієї дитини, а також якщо відомості про батька (матір) дитини виключено з актового запису про її народження або якщо відомості про чоловіка як батька дитини внесені до актового запису про її народження за заявою матері. Якщо особа має піклувальника, вона також може змінити ім'я, але лише за його згодою й тільки після досягнення чотирнадцяти років. Також ім'я може бути змінено в разі усиновлення, визнання усиновлення недійсним або його скасування відповідно до закону.

Водночас є низка підстав для відмови в заміні імені: 1) здійснення стосовно заявника кримінального провадження або його перебування під адміністративним наглядом; 2) наявність у заявника судимості, яку не погашено або не знято і установленому законом порядку; 3) офіційне звернення правоохоронних органів іноземних держав про оголошення розшуку заявника; 4) подання заявником неправдивих відомостей про себе.

Отже, заміна особового імені є поширеним явищем в ономастиці, що виникає в результаті дотримання національних традицій або за власним бажанням носія, також регулюється законодавчо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Карпенко Ю. А. Современное развитие русской ономастической системы // Ю. А. Карпенко // Актуальные вопросы русской ономастики : сб. науч. трудов [отв. ред. Ю. А. Карпенко]. – К. : УМКВО, 1988. – С. 5–14.
2. Суперанская А. В. Личные имена в официальном и неофициальном употреблении / А. В. Суперанская // Антропонимика : сб. статей / [отв. ред. В. А. Никонов и А. В. Суперанская]. – М. : Наука, 1970. – С. 180–188.

3. Цивільний кодекс України (редакція від 01.04.2016 р.) // [електронний ресурс]. – <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття [монографія]: дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук. Київ – 1969 / П. Чучка. – Ужгород : ТОВ «Папірус», 2008. – 671 с.

ПРОБЛЕМИ ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-ЮРИСТІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Галантич Микола Костянтинівич
заступник директора з наукової роботи
Науково-дослідного інституту приватного права і
підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН
України, доктор юридичних наук, професор

Вищий навчальний заклад відповідно до ст. 73 Закону України «Про вищу освіту» та свого статуту може надавати фізичним та юридичним особам платні послуги за умови забезпечення надання належного рівня освітніх послуг як основного статутного виду діяльності. Платні освітні та інші послуги надаються вищими навчальними закладами за умови відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства, а у разі встановлення законодавством вимог щодо необхідності ліцензування або отримання дозволів для надання платної послуги. Типовий договір, що укладається між вищим навчальним закладом та фізичною (юридичною) особою на строк навчання, затверджений постановою КМ України від 19 серпня 2015 р. № 634

Договір про професійну підготовку фахівців-юристів у вищому навчальному закладі носить комплексний характер, хоча регулюється цивільно-правовим договором з публічними елементами, що вимагаються при підготовці фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня. Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти: молодший бакалавр; бакалавр; магістр.

Регулювання відносин між вищим навчальним закладом та особою, яка бажає навчатися здійснюється на підставі укладення цивільно-правового договору про професійну підготовку спеціаліста відповідного рівня. Сторонами договору про професійну підготовку виступають виконавець (вищий навчальний заклад) та фізична особа, що навчається, претенденти, студенти). Цей договір опосередковує однорідні за своїм змістом суспільні відносини.

Ототожнення цих договорів є необґрунтованим, оскільки освітньо-кваліфікаційний рівень підготовки молодший бакалавр; бакалавр; магістр мають різний рівень фахівців, мету, галузі науки, вимоги, строки підготовки тощо. Загальними ознаками договорів є: можливість породжувати права та обов'язки для обох сторін. Виникнення прав і обов'язків сторін пов'язується з моментом досягнення згоди з усіх істотних умов. Підставою виникнення є складний юридичний склад: подання заяви, перевірка документів на відповідність чинному законодавству, складання вступних іспитів, видання наказу адміністрації навчального закладу про зарахування особи до складу студентів. Таке правовідношення виникає з юридичного складу, елементами якого є: публічне оголошення про набір вищим навчальним

закладом студентів; наявність у претендента (вступника, абітурієнта) повної загальної середньої освіти або відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня; волевиявлені вступника, оформлене заявою, про намір брати участь у вступних випробуваннях; видання адміністрацією ВНЗ наказу про допуск осіб, які подали заяви, до вступних випробувань; успішне проходження конкретними особами (претендентами) вступних випробувань, включаючи конкурсний відбір (якщо він проводиться); укладення договору про професійну підготовку виконавцем (ВНЗ) та замовником (студентом, іншою особою). Договір про професійну підготовку у вищому навчальному закладі породжує зобов'язальні правовідносини, причому, неоднорідні за типологічною приналежністю його умов такий договір носить змішаний характер.

До ознак договорів про професійну підготовку фахівців-юристів у вищому навчальному закладі належать: творчий характер послуг спрямованих на передачу інформації; неможливість гарантованого отримання результату (алеаторний характер), оскільки вищий навчальний заклад не може гарантувати однаково високий рівень підготовки для усіх студентів; направленість на отримання результату. Основною метою такого договору є надання студенту належного рівня знань у певній сфері суспільного життя. Проведення педагогічної роботи щодо засвоєння відповідної інформації студентами має характер навчання.

За способом вироблення умов договір про професійну підготовку є договором приєднання. Договір про професійну підготовку у вищому навчальному закладі є консенсуальним зобов'язанням з надання послуги. За характером виконання суб'єктами своїх обов'язків договір може бути договором на користь третьої особи. Договір на користь третьої особи, за яким виконання договору здійснюється стороною, яка не уклала договір. Інтерес третьої особи за своїм змістом є самостійним і не залежить від інтересу особи, яка уклала договір на підготовку спеціаліста. Однак, незважаючи на самостійність інтересів як особи, яка уклала договір, так і третьої особи, між ними існує зв'язок, який полягає в тому, що виконання боржником обов'язку на користь третьої особи призводить до задоволення інтересів як особи, яка уклала договір, так і третьої особи.

Виконавцями за вказаними договорами можуть виступати: вищі навчальні заклади, у складі яких є або які мають у своєму складі подібні підрозділи. Правосуб'єктність виконавця визначається спеціальною правоздатністю, яка витікає з наданої йому ліцензії. Без наявності у навчального закладу ліцензії, яка підтверджує можливість здійснення підготовки фахівця. Акредитація пов'язана з визнанням з боку держави рівня якості здійснення професійної підготовки: матеріально-технічне оснащення навчального закладу; рівень наявності у педагогічного складу наукових ступенів та вчених звань; дотримання методичних вимог про викладання дисциплін у певній послідовності та встановлених обсягах академічних годин; завершеність навчального процесу.

На стороні замовника можуть виступати і юридичні особи, для цілей підготовки фахівців, державні органи та органи місцевого самоврядування, якщо договір укладається на підставі державного замовлення. Тобто, замовником може виступати як сама фізична особа, що навчатиметься, так й інші, в тому числі і юридичні особи.

Правосуб'єктність замовника визначається загальними цивільно-правовими вимогами, виникає в момент отримання нею повної загальної середньої освіти (за правило, особа, яка здобула повну загальну середню освіту досягла від 16 до 18 років).

Неповнолітня особа у цьому віці може самостійно укласти договір про професійну підготовку, але зі згоди на це батьків чи інших законних представників.

Умови договору про професійну підготовку у вищому навчальному закладі класифікувати на істотні та інші, відносно яких було досягнуто домовленості сторін. До істотних умов договору слід віднести умови про предмет, строк та ціну договору. Під час виконання можуть мати місце як строки, так і терміни. Строк виконання поділяються на строки проведення навчання у цілому (загальний строк) і по етапах. Тому умови щодо загального строку є однією із істотних умов договору про професійну підготовку фахівців-юристів у вищому навчальному закладі.

Укладення договору про професійну підготовку у вищому навчальному закладі є юридичним фактом, що породжує цивільне правовідношення. Можливість здобуття професійної освіти юристами у вищому навчальному закладі, має визначитися, на мою думку юридичним профілем навчального закладу. В межах цивільно-правового зобов'язання з професійної підготовки основними обов'язками вищого навчального закладу є надання належних послуг, пов'язаних із проведенням аудиторних занять, а також здійсненням практичного закріплення знань, вмінь та навичок. Такі послуги можуть надаватись замовникові (чи іншій особі) у складі академічної групи або індивідуально. До обов'язків виконавців відносять також обов'язки з поточного та підсумкового контролю успішності навчання студентів, таким чином, наділений правом від імені держави здійснювати контроль професійної підготовки майбутніх своїх випускників.

Належність виконання обов'язків виконавцем (ВНЗ) визначається загальними цивільно-правовими вимогами (про реальне виконання зобов'язання; про виконання зобов'язання належним суб'єктом; про належні спосіб, місце та строки виконання) та спеціальними, які застосовуються до оцінки належності надання послуг. Специфікою договорів, що характеризуються сукупністю ознак, дають можливість відмежувати їх від предметів подібних договорів. Таким ознаками є відсутність якісної характеристики предмета договору на момент його укладення, творчий характер та можливість отримання негативного результату.

Основним обов'язком замовника є оплата професійної підготовки за договором, яка включає в себе оплату власне послуги. Розмір плати за весь строк навчання для здобуття відповідного ступеня вищої освіти, підвищення кваліфікації, а також порядок оплати освітньої послуги (разово, щорічно, щосеместрово, щомісяця) встановлюються у договорі (контракті), що укладається між вищим навчальним закладом та фізичною (юридичною) особою, яка замовляє платну освітню послугу для себе або для іншої особи, беручи на себе фінансові зобов'язання щодо її оплати. Певну специфіку має укладення договорів на виконання за державним замовленням. Незважаючи на те, що укладення вказаних договорів здійснюється, зазвичай, на конкурсних засадах, на студента покладається обов'язок дотримання правил внутрішнього розпорядку ВНЗ та виконання навчального плану, результати роботи за договором, інші умови виконання роботи.

Зміна та розірвання договорів здійснюються на підставах та в порядку, передбачених законом або встановлених у договорі. У зв'язку з тим, що процес навчання є тривалим, та з огляду на особливості їх предмета, сторони, зазвичай, не можуть повністю оцінити всі обставини виконання таких договорів. Тому окремою підставою для зміни або розірвання договору є істотне зростання після укладення договору вартості послуг, що надавалися виконавцю, але ця підстава має встановлюватися сторонами в договорі.

Підстави притягнення до відповідальності сторін договору є загальними, але їм притаманні певні особливості. На нормативному рівні закріплені підстави для одностороннього розірвання договору. Так, в Законі України «Про вищу освіту» встановлюють деякі підстави відрахування студентів (академічна заборгованість, порушення правил внутрішнього розпорядку тощо.) Виконавець або замовник можуть бути притягнені до цивільно-правової відповідальності лише в тому випадку, коли вони є винними. Відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання договору можуть застосовуватися розірвання договору. Розірвання договору замовником можливе у разі істотного порушення договору виконавцем або істотної зміни обставин, якими сторони керувалися при укладенні такого договору (ст. 651.652 ЦК України).

ВІДБІР КАНДИДАТІВ НА СЛУЖБУ В НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ УКРАЇНИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРНЕТУ

*Гарбузюк Костянтин Геннадійович
аспірант Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Зацікавленість роботодавця у швидкому заповненні вакантних посад задля отримання стабільного та високого результату детермінує оперативний пошук кандидатів на такі посади. Практика показує, одним із шляхів вирішення цього питання на соціальному етапі відбору кандидатів є використання Інтернету, на що вказує безліч сайтів з резюме та оголошень про вільні посади. Україна не є виключенням у цьому плані. Багато органів виконавчої влади публікують оголошення про конкурс, а сайт Українського центру оцінювання якості освіти [1] надає можливість школяру бачити себе у рейтингу, а навчальним закладам обрати кандидатів на навчання. Світовий ринок має і інші подібні пропозиції, наприклад інформаційна система звітності для студентів, яку використовує Департамент освіти Арізони у США [2], чи «eKool» - система для школярів, їх батьків, адміністрації школи та місцевого самоврядування [3].

Досвід такого цільового використання Інтернету запозичило Міністерство внутрішніх справ України (далі - МВС України). За нашими спостереженнями з'ясовано, що наразі МВС України активно почало використовувати Інтернет вже не для оголошень про конкурс на вакантні посади, а для прийняття анкет на службу в поліцію [4] та пошуку учасників атестаційної комісії [5]. При цьому в останньому випадку, відбулось унікальне вирішення поставленого завдання з пошуку кандидатів це застосування безкоштовних технологій від компанії Google у вигляді продукту Google Форми, за допомогою якого можна не тільки швидко зібрати анкети та провести опитування, але і скласти список гостей, зібрати адреси електронної пошти для розсилки новин та провести вікторину.

Вивчаючи світовий та вітчизняний досвід електронного врядування можна спрогнозувати, що подібні системи будуть його невід'ємною частиною. Проте, аналіз їх застосування свідчить, що серед інформаційних систем і мереж МВС України подібні бази даних або не проходили процес повідомлення про її ведення або не відображені з якихось причин серед володільців персональних даних, хоча формально персональні дані про особу збираються. Це підтверджено тим, що у відповідному

розділі сайту представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сфері захисту персональних даних [6], не відображається на запит інформація, яка нас цікавить.

Досліджуючи наявні доробки, у наше поле зору потрапив досвід Естонської Республіки, де запроваджено використання SAIS - інформаційна система вступу до навчальних закладів, яка має основну мету у вигляді надання послуги, за допомогою якої можна подати заяву про вступ до вищого навчального закладу, що бере участь в SAIS, через Інтернет, в електронній формі.

Її використовують 6 університетів, 6 вищих прикладних шкіл, в т.ч. Академія МВС, і 4 професійні училища. SAIS перебуває у віданні Естонської спеціальної установи по інфотехнологіям, а її фінансування здійснювалося Європейським фондом регіонального розвитку в рамках програми підтримки вищої освіти «Tiigriülikool» і програми «Створення інфосреди». Обробка інформації відбувається на основі законодавства про захист персональних даних. У систему можна увійти, наприклад, через «Портал громадянина», використовуючи для цього ID-карту або підтвердження особи через Інтернет-банк. Після подачі заяви про вступ система SAIS також допомагає організувати весь процес аж до вступу до вищої школи, у т.ч. обмін повідомленнями між кандидатом та вищим навчальним закладом, оформлення отримання навчального місця або відмови від нього і багато іншого.

У зв'язку з викладеним доцільно або ж провести законодавчу процедуру-повідомлення про ведення бази даних в МВС України або залучити існуючі програмні продукти чи створити власну комп'ютерну програму у встановленому порядку для відбору кандидатів на службу в режимі он-лайн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

5. Інформаційні сторінки [Електронний ресурс] // сайт Українського центру оцінювання якості освіти. — Режим доступу: <http://testportal.gov.ua/infopages/> (дата звернення: 11.11.15). — Назва з екрана.
6. Student Accountability Information System (SAIS) [Електронний ресурс] // сайт Департаменту освіти Арізони. — Режим доступу: <https://www.ade.az.gov/sais/> (дата звернення: 15.11.15). — Назва з екрана.
7. eKool помогает учиться и учит эффективнее [Електронний ресурс] // сайт eKool. — Режим доступу: https://www.ekool.eu/index_ru.html (дата звернення: 11.11.15). — Назва з екрана.
8. Анкета кандидата на посаду працівника патрульної служби [Електронний ресурс] // сайт МВС України. — Режим доступу: <http://profile.police.gov.ua/form/form.php> (дата звернення: 14.11.15). — Назва з екрана.
9. Анкета організації-учасника атестаційної комісії [Електронний ресурс] // сайт Google. — Режим доступу: https://docs.google.com/forms/d/1ViNaVzHoWQhA45PxpTXuQuCivRwIscQA8slw_K4TzA/viewform?c=0&w=1 (дата звернення: 13.11.15). — Назва з екрана.
10. Інформація про підрозділ [Електронний ресурс] // сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. — Режим доступу: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/zpd/info/> (дата звернення: 13.11.15). — Назва з екрана.